

The Genesis of Chanukah

The Sadye and Henry Bayer Tanach Class

The Jewish Center

Rabbi Yosie Levine

December 16, 2019

The Sages taught in a baraita: The basic mitzva of Hanukkah is each day to have a light kindled by a person, the head of the household, for himself and his household. And the *mehadrin*, i.e., those who are meticulous in the performance of mitzvot, kindle a light for each and every one in the household. And the *mehadrin min hamehadrin*, who are even more meticulous, adjust the number of lights daily. **Beit Shammai say:** On the first day one kindles eight lights and, from there on, gradually decreases the number of lights until, on the last day of Hanukkah, he kindles one light. **And Beit Hillel say:** On the first day one kindles one light, and from there on, gradually increases the number of lights until, on the last day, he kindles eight lights.

Ulla said: There were two *amora'im* in the West, Eretz Yisrael, who disagreed with regard to this dispute, **Rabbi Yosei bar Avin and Rabbi Yosei bar Zevida.** One said that the reason for Beit Shammai's opinion is that the number of lights corresponds to the incoming days, i.e., the future. The reason for Beit Hillel's opinion is that the number of lights corresponds to the outgoing days. Each day, the number of lights corresponds to the number of the days of Hanukkah that were already observed. **And one said** that the reason for Beit Shammai's opinion is that the number of lights corresponds to the bulls of the festival of Sukkot: The reason for Beit Hillel's opinion is that the number of lights is based on the principle: **One elevates to a higher level in matters of sanctity and one does not downgrade.**

1 שבת כא:

ת"ר מצות חנוכה נר איש
וביתו והמהדרין נר לכל אחד
ואחד והמהדרין מן המהדרין ב"ש
אומרים יום ראשון מדליק שמנה
מכאן ואילך פוחת והולך וב"ה
אומרים יום ראשון מדליק אחת
מכאן ואילך מוסיף והולך אמר
עולא פליגי בה תרי אמוראי
במערבא ר' יוסי בר אבין ור' יוסי
בר זבידא חד אמר טעמא דב"ש
כנגד ימים הנכנסין וטעמא דב"ה
כנגד ימים היוצאין וחד אמר טעמא
דב"ש כנגד פרי החג וטעמא דבית
הלל דמעלין בקדש ואין מורידין

2 תלמוד בבלי מסכת סוכה דף כו.
אב"י אמר: תשבו כעין תדורו.

3 רש"י מסכת סוכה דף כט עמוד ב
נקטם ראשו - פסול, דלא הוי הדר.

4 רש"י מסכת סוכה דף לא עמוד א
אבל אתרוג דברי הכל בעי הדר - דהדר
כתיב ביה

5 במדבר כט

כג וביום ה'רביעי פרים עשרה, אילים שנים; כבשים בני-שנה ארבעה עשר, תמימים. כד מנחתם ונספיקהם לפרים לאילם ולכבשים, במספרם--כמשפט. כה ושעיר-עזים אחד, חטאת; מלבד עלת התמיד, מנחתה ונספה. כו וביום החמישי פרים תשעה, אילים שנים; כבשים בני-שנה ארבעה עשר, תמימים. כז ומנחתם ונספיקהם לפרים לאילם ולכבשים, במספרם--כמשפט. כח ושעיר חטאת, אחד; מלבד עלת התמיד, ומנחתה ונספה.

6 בבא קמא סב.

אמר רב כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרבי תנחום נר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה כסוכה וכמבוי:

7 משנה מסכת סוכה פרק א משנה א

סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה

8 משנה סוכה ה' ב' ג'

(ב) במוצאי יום טוב הראשון של חג, ירדו לעזרת נשים, ומתקנין שם תקון גדול. ומנורות של זהב היו שם, וארבעה ספלים של זהב בראשיהן וארבעה סלמות לכל אחד ואחד, וארבעה ילדים מפרחי כהנה ובידיהם כדים של שמן של מאה ועשרים לג, שהן מטילין לכל ספל וספל.

9 רוקח הל' חנוכה (1160-1230)

בפרשת אמור אל הכהנים התחיל שבת ורגלים פסח עצרת ראש השנה ויום הכפורים סכות. וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל וסמך ליה ויקחו אליך שמת זית זך כתית למאור רמז לחנוכה שמן זית זך מן המובחר ואמר להעלות נר יערך את הנרות ללמד לילה ראשונה נר אחת ואחר כך נרות. סמך שמן נרות לסוכות מה סוכות ח' ימים אף חנוכה ח' ימים.

10 שולחן ערוך אורח חיים הלכות חנוכה סימן תרעז סעיף ד

הנותר ביום השמיני מן השמן הצריך לשיעור הדלקה, עושה לו מדורה (יט) יא ד' } ושורפו בפני עצמו שהרי הוקצה למצותו; ואם נתערב בשמן אחר ואין ששים לבטלו, יש מי שאומר (כ) יב <ד> ב) שאין להוסיף עליו כדי לבטלו.

11 שולחן ערוך אורח חיים הלכות סוכה סימן תרלח

(א) [*א'] עצי סוכה א' אסורים כל (ב) שמונת ימי החג, * (ג) <א> ב' א' } א' <א'> בין עצי א' דפנות בין עצי ב' סכך (ואפילו קיסם לחצוץ בו שיניו אסור) (מהרי"ל), ואין (ד) נאותין מהן ג' לדבר אחר כל שמונת הימים, מפני שיום ה' כולו הסוכה מוקצה עד בין השמשות, והואיל והוקצה לבין השמשות של שביעי הוקצה לכל היום.

12 ערוך השולחן אורח חיים סימן תרע

ועוד טעם לזה מבואר בספר חשמונאי לפי שע"י הגזרות בטלו אז מלהקריב בחג הסוכות העבר ובשמיני עצרת ולכן לזכרון זה עשו שמנה ימים חנוכה וממילא כשהראו להם מן השמים הנס של הדלקה הראום שהסכימו על ידם לעשות שמנה ימים

13 Maccabees II 10:6-8

And they celebrated the eight days in joy like *chag ha-sukkot* and recalled how a little while before, during Sukkot they had been wandering in the mountains and caverns like wild animals. Therefore, with branches of myrtle and branches of beauty and date palm branches in their hands, they gave thanks to He who permitted them to succeed in purifying His Temple. And with a consensus they established for the entire Jewish nation to celebrate each year these days.

8 Then Solomon assembled the elders of Israel, and all the heads of the tribes, the chief of the fathers of the children of Israel, unto king Solomon in Jerusalem, that they might bring up the ark of the covenant of the Lord out of the city of David, which is Zion.
2 And all the men of Israel assembled themselves unto king Solomon at the feast in the month Ethanim, which is the seventh month.

14 מלאכים א:ח

א אָז יָקָהָל שְׁלֹמֹה אֶת-זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-כָּל-
רָאשֵׁי הַמִּטּוֹת נְשִׂאֵי הָאֲבוֹת לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל, אֶל-
הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה--יְרוּשָׁלַם: לְהַעֲלוֹת אֶת-אֲרוֹן
בְּרִית-ה', מֵעִיר דָּוִד--הִיא צִיּוֹן. ב וַיָּקָהְלוּ אֶל-
הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, כָּל-אִישׁ יִשְׂרָאֵל, בְּיָרֵחַ הָאֲתָנַיִם,
בְּחָג--הוּא, הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי.